

D. O. D.
 DISSERTATIO ACADEMICA
 DE
 FUNDAMENTIS PRECARIIS
 POTESTATIS,
 PRÆCIPUE
 CIVILIS, PONTIFICIS ROMANI,

Cujus
 PARTEM POSTERIOREM,
 CONSENTIENTE AMPLISSIMO SENATU PHILOS.
 IN REG. ACADEM. ABOËNSI,

PRÆSIDE
 MAG. JOHANNES BILMARK,
 HISTOR. ET PHIL. PRAC. PROFESSORE REG. ET ORDIN.

*Pro obtinendis honoribus Philosophicis
 Publico examini subicit*

FREDERICUS RIGNER,

Ostro-Gothus,

In AUDITORIO MAJORI Die XVII Novembr.
 Anni MDCCLXXXI.

H. A. M. C.

ABOË,

Impressa apud Viduam Reg. Acad. Typ. J. C. FRENCKELL,

S:Æ R:Æ M:TIS
MAGNÆ FIDEI VIRO,
REVERENDISSIMO DOMINO,
DOMINO
UNONI VON TROIL,

S. S. THEOLOGIÆ DOCTORI,
DIOCESEOS LINCOPIENSIS EPISCOPO,
CONSISTORII ECCLESIASTICI PRÆSIDI,
SCHOLARUMQUE PER DIOECESIN EPHORO,

MÆCENATI MAXIMO

SACRUM.

§. IX.

Scilicet Historici antiquiores, quotquot Historiam CONSTANTINI M. consignarunt, & factas ab ipso constitutiones sollicitè exposuerunt, ne ullam quidem mentionem donationis jam commemoratæ faciunt; quamobrem etiam eadem primum Decretalibus Imperatoris GRATIANI, & horum distinctioni XCVI fuit inserta. Iisdem quoque Historicis plane ignotum fuit, CONSTANTINUM M. lepra fuisse adfectum, qui proinde curationem ejus ferme miraculosam reticent. Solus fere est ZONARAS, Monachus sæculi XII, qui, quum forte vidisset instrumentum donationis Constantinianæ, nec de ejus auctoritate dubitare auderet, fabulam de morbo Imperatoris bona fide adsumsit. Immo verisimile est, auctorem ficititiæ hujus donationis admodum fuisse hallucinatum, atque CONSTANTINUM M. cum CONSTANTINO COPRONIMO ob similitudinem nominis turpiter confudisse. De hoc enim constat, quod quum expeditionem contra Bulgaros susciperet, ipsius in itinere jam constituti pedes invaserit carbunculus, quum gravis insequeretur febris. Huic autem morbo cum nullum Medici invenire possent remedium, lectica Selybriam portatus, Strongyli misere occubuit. Docent præterea annales, CONSTANTINUM MAGNUM, donec Romæ fuerit, multa a civibus hujus urbis passum fuisse, ideoque partim tædio insolentiæ Romanorum, partim desiderio opportuniorem habendi locum, quo suum imperium con-

tra crebras barbararum gentium incursiones defenderet, sedem regni Byzantium transtulisse; quare minime est probabile, quod tanta donatione & gratia gentem ingratam sibi devincire voluerit. Validitatem autem donationis, a CONSTANTINO M. factæ, prorsus infringunt ea, quæ Scriptores coævi & a partium studio, saltem in hoc negotio, alieni, de actu Baptismali ejus memoriæ produnt. Imprimis audiat EUSEBIUS, qui statim post Imperatoris decessum suam absolvit Historiam, a Principibus Successoribus procul dubio & lectam & relectam. Refert autem hic, quod Imperator CONSTANTINUS Episcopis Nicomediæ convocatis significaverit, sibi fuisse propositum, ad exemplum Christi in fluvio Jordane baptismum percipere. Sed quum sentiret, corporis sui compagem indies magis magisque fatiscentem, mutasset animum, cupiens in arce Nicomediæ, Anchyronæ, in qua decumberet, sacris Christianismi sollempniter initiari; quare etiam utriusque Sacramenti Novi fœderis tam initiationis, quam confirmationis paucis ante obitum diebus particeps sit factus (a). Quocirca non erit reticendum, quod B HERONYMUS dicat, CONSTANTINUM ab EUSEBIO, Nicomediæ Episcopo, fuisse baptizatum anno ætatis 65, cum quinque prope antea annis vita excessisset Papa SYLVESTER (b). Actu autem baptismali peracto, insignem pecuniarum summam, ut semper fuit munificus, Oratoriis & domicilliis eorum, qui Ecclesiis præerant, extruendis & amplificandis, nec non pauperibus sublevandis legavit (c); de Donatione autem, Episcopo Romano hujusque Successoribus facta, ne verbum quidem adfert EUSEBIUS, qui nec refert, quemquam ex occidentalibus Episcopis sollempni isti interfuisse actui. Cumque nec in scriptis AMBROSII, PROSPERI, SOCRATIS, THEODORETI, SOZOMENI, ISIODORI aut in Chronico ALEXANDRINO ulla fiat Donationis Constanti-

stantinianæ mentio; concludere par est, pragmaticæ hujus sanctionis instrumentum recentiori ævo, dum magis magisque ingravesceret Hieromonarchia Papalis, fuisse confictum.

(a) Vid. *EUSEBII Vita CONSTANTINI M. Libr. IV. Cap. 61.* b) Confr. *HIERONYMI Chronicon.* (c) Vid. *EUSEBII libr. modo citat.*

§. X.

Nec alia a nobis prætereunda sunt argumenta, quæ evincunt, quam sublestæ fidei sit instrumentum Donationis Constantinianæ. Scilicet vi ejusdem conceditur Pontifici SYLVESTRO, qui Imperatori CONSTANTINO baptismum Romæ administraverat, principatus super quatuor præcipuas Orbis Christiani Ecclesias, Antiochenam, Alexandrinam, Constantinopolitanam, & Hierosolymitanam. Enimvero dum hæc facta esse perhibent Romanenses, Ecclesia Constantinopolitana, urbe cognomine nondum fundata, nullibi, nisi forte in mente Imperatoris, existebat, & Ecclesia Hierosolymitana demum post CONSTANTINI decessum ad Patriarchalem dignitatem pervenit. Deinde notissimum est, quod Imperator CONSTANTINUS M. paucis ante obitum annis vastum quod tenebat, imperium inter tres filios ita diviserit, ut maximo natu CONSTANTINO Gallia, Hispania & Magna Britannia, CONSTANTIO, quem præ ceteris dilexit, Asia, Syria & Ægyptus, CONSTANTII denique tota Italia, Illyria & Africa cederent; quare etiam imperium totius Italiæ & urbis Romæ penes Successores CONSTANTINI M. per centum annos usque ad Imperatoris HONORII finem imperii, Pontificibus Romanis sua jura

nunquam reclamantibus, mansit integrum. Denique fabulæ hujus Machinator, quisquis ille fuerit, in eo etiam suam prodit inscitiam, quod ad finem instrumenti ponat, illud consignatum fuisse FLAVIO CONSTANTINO AUGUSTO & GALLICANO Consulibus; quum tamen in fastis Consularibus OVINIUS GALLICANUS & SEPTIMIUS BASSUS dicantur Collegæ (a). Quæ singula probe ponderata satis ostendunt, donationem sæpius memoratam esse plane fictitiam, & proinde fundamentum, quod civili suæ potestati hinc arcessant Pontifices Romani, esse prorsus precarious.

(a) Vid. *BOXHORNII fast. Consular. p. m. 279.*

§. XI.

Serenitatem, quam coetui Christiano concesserat Imperator CONSTANTINUS M, insequentium temporum procellæ valde turbarunt, adeo ut Ecclesia haud dissimilis fuerit navi, inter frementes fluctus & scopulos jactatæ. Tantum igitur abfuit, ut Pontifices Romani in partem quandam imperii civilis isthac tempestate venerint, ut ne quidem in negotiis Ecclesiasticis summam habuerint potestatem; hinc Conciliis in diversas ab Episcopo Romano sententias non raro abeuntibus, illinc Imperatoribus, auctoritate Pontificatus Maximi, quem gerebant, potentiam sibi graviter adferentibus, de rebus fidei atque negotiis in Conciliis actis, quod sibi videretur convenientissimum, decernendi. Et si qui essent Papæ, opinionum suarum tenaciores, quam ut Imperatorum decretis sese accommodarent, eos, spretis etiam brutis excommunicationum fulminibus, non ut imperii æmulos, sed ut refractarios cives, de gradu Episcopali dejectos, in exilium pepulerunt. Post divisum autem ab Imperatore

ratore

ratore THEODOSIO Magno inter filios imperium Romanum, & post sedem imperii Occidentalis ab urbe Roma Ravennam translata, quum insequentes Principes non ea, qua par fuit & olim viguerat, constantia ac prudentia habenas imperii tractarent, mutata est pristina reipublicæ Romanæ facies. Quantum hæc ab avita degeneraverat dignitate constitit præcipue Imperatoris VALENTINIANI III. ætate, quippe quem mater PLACIDIA ita educaverat, ut sacerdotio, quam imperio dignior centeretur. Hic igitur ab Episcopo Romano, LEONE I. circumventus, huic primatum, sed tantummodo in rebus Ecclesiasticis, concessit. Inter novellas enim Valentinianas occurrit Constitutio hujus tenoris: sine Pontificis Romani consensu nulli Episcopo erit permillum, in Religionis negotio quidquam innovare, sed singuli Clerici observabunt decreta Papæ Romani, ut alias leges latis: Et si quis Clericus ad tribunal Pontificis citatus, sponte non compareat, ope Magistratus ad officium cogetur. Unde apparet, hoc edicto tantam Pontifici Romano in Ecclesiasticis concessam fuisse potestatem, quanta ad Ecclesiæ directionem requiratur, ipsos vero in negotia civilia, quæ Majestatem imperii concernerent, nullum, saltem directum, habuisse influxum.

§. XII.

Exstincto autem sub AUGUSTULO imperio Romanorum Occidentali, Gothorum Rex ODOACER, summa potitus, inter alias Constitutiones sanxit, ut electus quilibet Papa Romanus in munere Pontificali a Rege Italiæ confirmaretur. Hanc subjectionem ægre admodum tulerunt hi Episcopi; quare Papa SYMMACHUS, quum Ostrogothorum Regem THEODORICUM Magnum sibi haberet faventissimum, exploraturus fortasse, quousque

hic sibi indulgeret, habita Synodo, dictam ODOACRI constitutionem abrogavit, nec tamen in THEODORICI indignationem hoc ausu incurrit. Vana tamen fuisse molimina Symmachi vel inde apparet, quod constitutio Odoacri, pristino vigori restituta, per duo dehinc sæcula observata fuerit, Pontificesque Romani fuerint coacti Imperatoribus Constantinopolitanis pro sua confirmatione ingentem pecuniarum summam solvere. Tandem vero hæc lex An. Chr. 684 ab Orientis Imperatore CONSTANTINO POGONATO in gratiam Pontificis BENEDICTI II. fuit abrogata. Liberius igitur posthæc spirare cœperunt Papæ; qui quo majori fervebant ambitione, eo magis externam adfectabant modestiam, ad honoris culmen non evolantes, sed pederentim enitentes. Interjecto itaque tempore ab Imperatore JUSTINIANO I, cujus præcipua voluptas fuit, nodosæ excutiendi quæstiones Theologicas, impetrarunt facultatem judicandi clericos in rebus non solum Ecclesiasticis, sed etiam civilibus ac criminalibus. Fuit autem jurisdictio hæc Papalis majestati Imperiali subordinata, immo nec territorio nec vi coactiva adhuc gaudebant. Sequentibus vero lustris quum potestas Imperatorum Orientalium per Italiam magis magisque quasi contabesceret, & Exarchi plerique huc missi impotenter sese gererent, factum est, ut multæ potentiores Italianæ civitates proprios sibi constituerent Duces; in quo turbulento statu nec Pontifices Romani sibi desuerunt, sed consiliis, operis atque opportunis largitionibus ira civium tuorum animos sibi devinxerunt, ut hi benefactores suos tantum colerent, quantum impotentes Orientis Monarchas vel contemnerent vel averfarentur. Animadvertit hoc Longobardorum Rex LUPTPRANDUS, qui animo totius Italiæ regnum dudum fuerat complexus; quamobrem etiam in exorta contentione inter Orientis Imperatorem LEONEM III. *Ifauricum* dictum & Pontificem

cem Romanum GREGORIUM II, occasione hæreseos Iconoclasticæ, Rex non solum ad partes Papæ transiit, verum etiam quum inter cæteras urbes, in isto tumultu a se expugnatas, oppidum, *Sutri* dictum, Romæ vicinum, cepisset, hoc a se prius spoliatum religiose dicavit B. Apostolis PETRO & PAULO, id est Ecclesiæ Romanæ, ex qua donatione initium potestatis civilis Pontificum Romanorum forte erit arcessendum (a). Enimvero quum urbs modo memorata jure pertineret ad Imperatorem Constantinopolitanum, qui illud nec amiserat nec in alium transtulerat, quamvis ipsum sibi vindicare tunc non posset; evidens est, quod Rex LUITPRANDUS ex alieno fuerit munificus, adeoque quantilla etiam hæc fuerit Pontificum Romanorum potestas civilis, ejus tamen fundamentum sit omnino precarium.

(a) Vid. *MURATORI Annal. d' Italie Tom. IV. p. 254, 255, & L'abregé de l'Histoire d' Italie Tom. I. p. 322. sequ.*

§. XIII.

Quamvis autem imperium Orientale Occidentali fuerit aliquamdiu superstes; hac tamen, de qua loquimur, ætate partim internis de solio contentionibus, partim etiam crebris exterarum gentium incursionibus ad tantam impotentiam fuit reductum, ut Imperatores satis haberent, si suas in Oriente provincias tueri possent, negotiationibus magis, quam armis jus suum in Italiam cæterasque Europæ partes sibi adferentes. Quum itaque Pontifices Romani multum auctoritate, quam Religionis cura sibi procuraverant, per Italiam imprimis valerent, hos tam humanissimis litteris, quam amplis donationibus

bus sibi devincere studuerunt Græcorum Imperatores, Perhibent igitur nonnulli, quod Imperator **CONSTANTINUS COPRONYMUS** Papæ Romano **ZACHARIÆ**, qui solus fere progressum Longobardorum per Italiam retardasset, duas easdemque non exiguæ amplitudinis terras concesserit (a). Modica nihilominus fuerunt hæc, aliaque his similia incrementa potestatis civilis Pontificum Romanorum, qui jam tum prævidebant, se Monarchas Italiae futuros, modo Longobardorum Reges, acerrimos tanti imperii æmulos, vel opprimere vel extra Italiam possent expellere. Longobardici vicissim Principes, hæc Episcoporum Romanorum molimina ex indiciis minime ambiguis comperientes, nullam omnino prætermiserunt occasionem, qua dominii sui territorium possent extendere, Pontificibus pro re nata vel blandientes, vel eis opportune resistentes. Atque in isthac palæstra sese imprimis exercuerunt Longobardorum Rex **AISTULPHUS** & Pontifex **STEPHANUS II**; sed quum hic imparem sese sentiret, qui illius calliditati & potentiae moras necteret, Imperatore Græcorum **CONSTANTINO V** suppetias tantas, quantas postulabat necessitas, in Italiam non mittente, Pontifex modo dictus Regem Galliae **PIPINUM** opibus atque copiis tunc præcipue valentem non suo, sed Apostoli **PETRI** nomine per litteras humiliter compellat, rogans & obtestans, ne sancto **PETRO**, in angustiis constituto, deesset, neve **B. Apostolum** furori Longobardorum relinqueret. Quum autem **PIPINUM** tantum, quantum vellet, non ita moveret **STEPHANUS**, ipse in Galliam sese contulit, ubi coram Rege & Regni Proceribus causam **B. PETRI** sic egit, ut **PIPINUS** exercitum non solum in Italiam traduxerit, sed **AISTULPHUM** etiam ita ad incitas redegerit, ut hic Exarchatu & urbibus Pentapoleos ac totius Æmiliae excedere coactus, arbitrio Regis Galliae sese submisserit. Hæc autem
loca

Ioca PIPINUS deinceps non Græcorum Imperatori, quamvis hic jus suum in eadem reclamaret, sed sancto PETRO hujusque successoribus, Episcopis Romanis, in propriam possessionem ex condicito donavit. Hinc ingenti comitatu stipatus Rex Galliarum Romam ut victor se contulit, in sepulcro B. PETRI depositurus cum claves urbium ipsi concessarum, tum etiam instrumentum magnificæ hujus donationis, quæ deinceps Ecclesiæ archivis fuerunt illata. Per celebrem itaque hanc donationem Pontifices Romani obtinuerunt tres provincias & viginti duas urbes; quibus adhuc oppidum munitissimum Narniam in Ducatu Umbriensi adjecit PIPINUS, antequam ex Italia discederet (b).

(a) Vid. *L'abregé de l'Histoire d'Italie Tom. I. p. 334-336.* (b) Vid. *MURATORI Annal. d'Italie Tom. IV. p. 312. seq.*

§. XIV.

Postulat instituti ratio, ut donationis hujus validitatem exposituri, ad æquitatis lancem ipsam expendamus. Scilicet dejecto a Galliarum folio herede ejusdem legitimo, Rege CHILDERICO, hujus locum, quoniam potentia valeret, occupavit PIPINUS, non eludens, sed aperte violans homagium, quo Regi suo fidem sancte pridem obstrinxerat. Oestro ambitionis quantumvis percitus, sensit tamen stimulos conscientiæ, commissum facinus sibi iterum iterumque exprobrantis; quare Pontifici Romano STEPHANO multum debuit, quod vi potestatis, in cælum & terram sibi concessæ, a perjurii crimine ipsum liberare dignaretur. Esto autem, ex vulgi opinione, magnum ita Regi Galliarum præstitum fuisse beneficium, an

vero propterea iniqua usurpatio iniquiori adhuc expugnatione & iniquissima denique donatione speciem justitiæ nancisci potuerit? Aut qua, quæso, fronte ne dicam quam sanctis manibus Papa Romanus arripere potuit possessiones, quas novit legitimo Domino fuisse extortas, præsertim quum supremam Imperatoris Constantinopolitani auctoritatem tam in se, quam in Italiæ provincias adhuc agnoscere deberet Pontifex. In singulis enim literis, quas etiam post ingentem in Italia factam rerum conversionem Imperatori Græcorum scripserunt Papa atque Senatus Romanus, ab anno imperii Monarchæ Constantinopolitani dies & annos computant. Immo Senatus in his Pontificem vocat non suum Principem, sed Pastorem tantummodo ac Patrem. Quid? Quod Instrumentum donationis Pipinianæ, æque ac Constantinianæ, dudum perierit, adeoque incertum sit, quousque donatio illa sese extenderit, an scilicet dominium vel plenum, vel utile solummodo in Exarchatum & cætera loca Pontificibus Romanis fuerit concessum. De qua quidem re etiam cordatiores Italici Scriptores, quorum oculis superstitionis glaucoma non fuit objectum, dubitant; ita enim MURATORI loc. cit. *On ne peut douter, que Pepin n'ait donné au saint Siège l'Exarchat & la Pentapole, sans y rien laisser à l'Empereur Grec; mais s'il s'y reserva pour lui même quelque sort de domaine, c'est ce qui n'est pas décidé.* Denique ne jure quidem belli occupatas Italiæ provincias sibi vindicare potuit PIPINUS, siquidem nulla plane injuria ipsum prior laceraverat Imperator, cujus tota fuit culpa, quod per publicas calamitates suas in Occidente terras defendere non posset; nedum generose fecit Galliæ Rex, quod rebellem civem & imperium Monarchæ sui ægre ferentem, qualis erat Pontifex Romanus, immeritis mactaverit beneficiis. Sicut igitur donatio PIPINI fuit perquam absona; ita acceptatio Pontificis

tificis erat maxime injuriola. Ex quibus in summam collectis sequitur, donationem Galliaë Regis PIPINI præcarium tantummodo fundamentum substernere potestati civili Pontificum Romanorum.

§. XV.

Sicut invidia plerumque est gloriae ac potentiae nascentis comes; ita quoque tranquillam provinciarum, sibi concessarum, possessionem difficulter impetrare poterunt Pontifices Romani. Occubuerat quidem Longobardorum Rex AISTULPHUS, sed in ejus locum successerat FLAVIUS DESIDERIUS, æque impiger & eisdem artibus Politicis innutritus. Huic quum ad gubernacula regni accessum redderet difficilem RACHISUS, quem, a solii Longobardici culmine dejectum, claustris monasterii incluserat AISTULPHUS, pluresque populi ad pristinum Dominum restituendum concurrerent, DESIDERIUS, ne in hoc rerum articulo sibi deesset, Pontifici Romano STEPHANO II. promisit, si opem sibi ferret, fore, ut ipse vicissim regnum Longobardicum, sublato vel oppresso æmulo, adeptus, non solum urbes Faventiam, Caballum & Ferrariam, sibi ab AISTULPHO addictas quidem, sed nondum redditas, illi traderet, verum etiam conditiones perennaturi fœderis, quales Pontifex præscriberet, reciperet. Perplacuit isthæc Regis DESIDERII pollicitatio Papæ Romano, qui de executione hujus promissi certior factus, eo rem deduxit, ut Rachisus, suæ saluti consulturus, ad tenebras monasteriales sese recipere coactus fuerit. Ita DESIDERIUS habenas regni Longobardici ex voto capessivit; sed quum traditionem urbium promissarum ex condicito postularet Pontifex, surdas in DESIDERIO invenit aures; quare etiam priores similitates inter hos imperii Italici æmulos recruderunt.

Arcte igitur etiamnum habitabat Papa, quem videlicet urgebat hinc DESIDERIUS, illinc Imperator Constantinopolitanus, qui non solum meridionalem Italiae partem tenebat, verum etiam imperium in Ducatum Romanensem & ipsam urbem Romam actu excercebat, & cui homagium praestare Romani, speciatim ita dicti, nondum detrectaverant. Contendentium horum Principum vires callide inter se libavit Galliae Rex PIPINUS, qui tamen sicut non ferret Imperatorem Graecorum, quod hic sese ceteris superiorem crederet, nec Longobardorum Regem, ut aequalem ferme; ita in Pontificem Romanum, quem sibi devotum cognoverat, imprimis fuit propensus; cui proinde suppetias etiam tulisset, nisi morte praeventus, tantas lites componendas filio ac successori relinquere coactus fuisset. Quocirca auspiciato accidit, ut Galliae Rex CAROLUS, cui potentia & res feliciter gestae nomen *Magni* pepererunt, Pontifici Romano pariter ac Pater faveret, adfinitatisque vincula inter CAROLUM & DESIDERIUM nexa, hujus praecipue imprudentia fuerint dissoluta. Scilicet CAROLOMANI, CAROLI M. fratris, uxorem BERTHAM hujusque filios, qui metu Regis Paviam sese contulerant, in suam non solum tutelam receperat, sed Pontificem etiam circumvenire studuit, ut hic CAROLOMANI filios in praedictum CAROLI, Reges Galliae ungeret, quo sic & Gallia intestino commoveretur bello, & Pontifex simul CAROLO invisus redderetur, in quo turbido rerum statu totam Italiam in suam redigeret potestatem. Animadvertens autem Pontifex, quorum operosa haec tenderent molimina, votis DESIDERII non annuit; quare hic nihil cunctandum ratus, in Exarchatum irrumpens, varias urbes suae ditioni adjecit, Romae etiam obsidionem minatus. In tantis angustiis constitutus Papa HADRIANUS I. quo vix callidior fuit alter, partim in DESIDERIUM fulmen
excom-

excommunicationis vibravit, partim in suas partes sollicitavit Galliae Regem CAROLUM M., quem Patricium Romanum haud ita pridem fecerat. Hic Alpes transiens, post expugnationem haud operosam urbium Ticini atque Veronæ, captumque DESIDERIUM, regnum Longobardicum, quod per ducentos & sex annos steterat, debellavit. In hac expeditione CAROLUS confirmasse dicitur Donationem, a Patre PIPINO sedi Apostolicæ factam, ita ut Romandiolæ & Ducatui Urbino adjecerit Patrimonium PETRI; quo non provincia quædam, sed certa loca in Ducatibus Umbriensi, Beneventino, Hetruriensi, in Campania Romana, alibique sita indigitabantur. Enimvero nec hujus donationis instrumentum ætatem tulit, nec quisquam apographum ejusdem in lucem adhuc producere potuit, Pontificibus de eo, uti videtur, sollicitis, ne talia uspiam invenirentur documenta, quæ infinitæ eorum ambitioni justos ponerent fines. Quamvis autem Pontifici amicus fuerit CAROLUS, quo tamen erat animo, amicior erat suæ dominationi; quare supremam etjam in Italiam retinuit potestatem, siquidem non nomine solum, sed re ipsa fuerit primo Italiæ Rex & paullo post Imperator Romanorum, Pontifex quoque & Senatus populusque Romanus ipsi, ut legitimo Monarchæ, homagium præstiterint, annosque postea ab exordio imperii CAROLI in signum subjectionis computaverint. Et quamvis Pontifex in Exarchatum & nonnullas præterea provincias habuerit jurisdictionem civilem, atque ex eisdem dominium utile; inde tamen non sequitur, Pontifices fuisse sui juris Principes in civilibus, sed illustres modo imperii cives; adeoque munificentia Galliae Regis CAROLI dominatui Papparum Romanorum civili fundamentum non nisi præcerium præbet,

§. XVI.

Gallorum Regi CAROLO M., postquam parem cum prioribus Occidentis Imperatoribus obtinisset potentiam, nihil deesse videbatur præter Augustum Imperatoris titulum, quem etiam ex decreto Senatus populique Romani nec non Gallorum ipsi impertivit Papa HADRIANUS I, qui præco tantum fuit illustris hujus sollempnitatis; quo tamen actu tantum suæ potentiæ, quantum Imperatoris vanitati consuluit. Præ se enim haud obscure ferebat Pontifex, quod qui Europæ dedisset Imperatorem, ipse quoque potestatem haberet, Reges, Principes atque Duces constituendi. Quam imaginariam facultatem Pontifices paullo post exercuerunt in eas regiones, quæ Imperatori Græcorum parebant. Papa enim LEO IX a Normannis, qui sedes sibi in Sicilia constituerant, captus, sed ab eisdem mox generose dimissus, ipsorum Duces vicissim in suam & S. PETRI clientelam recepit, ipsis liberaliter concedens tam ea, quæ in Apulia occupaverant, quam insuper omnia loca, quæ legitimis Dominis, Imperatoribus Constantinopolitanis, in meridionali Italiæ parte possent eripere. Quæ tamen beneficia fuerunt hamata, siquidem Vasallorum horum copiis sine suis impensis uti vellet cum ad debellandas residuas Græcorum in Italia opes, tum etiam ad comminuendam Imperatorum Germanicorum in has oras potestatem, atque ita ad totam Italiam cum in Ecclesiasticis tum in civilibus negotiis sibi subjiciendam. Quod ut eo facilius ipsis succederet, pacificum Christi animum seponentes Pontifices, & dominandi pruritu turgidi, pedum deponunt, Ecclesiastica negotia ministris curanda interea relinquunt, dum ipsi sagum induunt, copias contrahunt, contractasque in eorum auxilium ipsi ducunt, quos sociorum nomine dignantur. Tantis vero ausis perficiendis admodum inserviebant

bant turbulenta, quæ insequerantur, tempora, diffidia-
que, quæ inter Successores ac posteros CAROLI M. ex-
stiterunt, internecina, Imprimis autem Pontifices opportu-
nam nacti sunt occasionem, suam dilatandi potentiam,
ferventibus expeditionibus cruciatis, quibus Principes
Europæ fanaticismo quodam Politico, quem Papæ dex-
tre alebant, in transversum acti, suas deserere regiones,
easque civibus & opibus exhauriebant, in locis, alio
quasi sole calentibus, gentem ferme ignotam debellaturi,
& sepulchrum Salvatoris tantis moliminibus sibi vindic-
aturi. Barbaris igitur hisce sæculis, humanitate inter
continuos belli fragores quasi oppressa, ignorantia, &
quæ hujus est filia, superstitio longe lateque increverunt.
Pontifex igitur Romanus, qui medium participationis in-
ter Deum & homines hætenus fuit habitus, deinceps ut
Vicarius Dei in his terris adorabatur, ejusque jussa, quan-
tumvis in se iniqua, non exsequi, piaculum censebatur.
Fulmina igitur ex Olympo Capitolino jacta tantam ha-
buerunt vim, ut subjectionis etiam vinculum, quo ci-
ves Principi suo erant obstricti, protinus dissolverent.
Hinc Pontifices supremam sibi potestatem in omnes gen-
tes, præcipue in Christianas, arrogarunt, eodem in eas
usi jure, quo illi gaudent, qui simplicitate & stupiditate
aliorum abutantur ad bona horum occupanda. Atque ne-
fanda hæc Monarchia Papalis, precariis licet fundamentis
superstructa, usque ad tempora Megalandri LUTHERI
permanit, qui, reductis humanioribus litteris & dissipat-
is superstitionum præstigiis magnum hoc iniquitatis
mysterium detexit, confutavit, debellavit.

S. D. G.

